

Valeriu MOISESCU

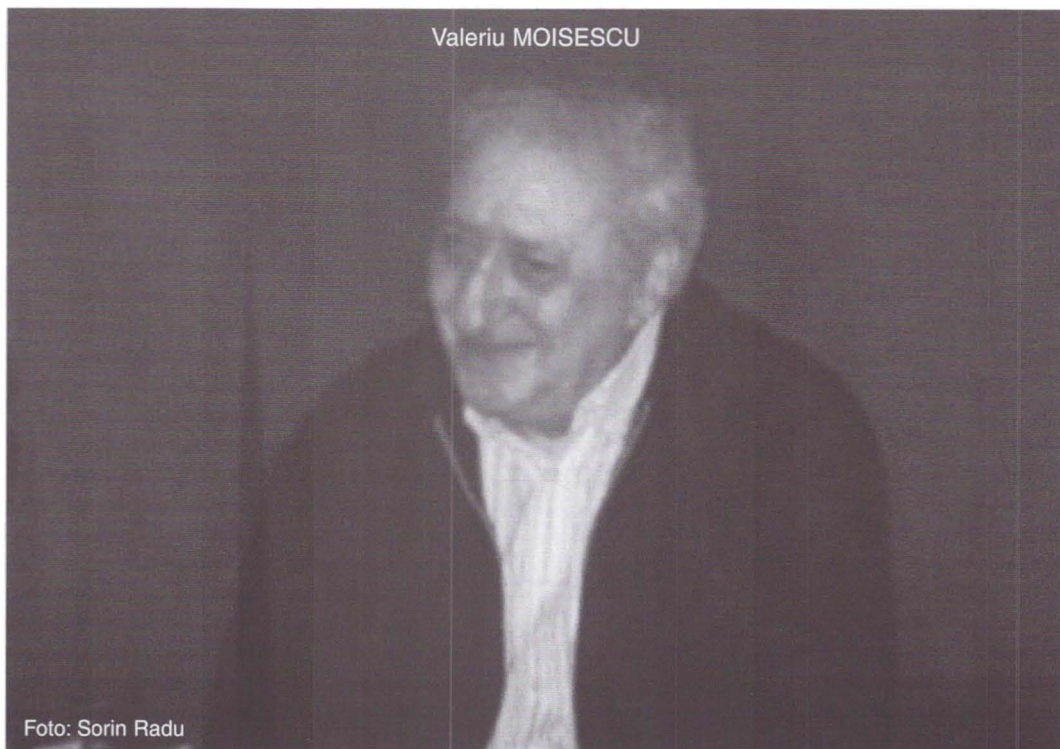

Foto: Sorin Radu

Elisabeta POP

...și cele care nu pier

Oricât de cusurgie se dovedește breasla criticilor, nu cred să fie cineva care să nu recunoască anvergura, eleganța, seriozitatea, densitatea evenimentelor artistice care au acompaniat suita de spectacole – reprezentând, așa cum a anunțat de anul trecut Marina Constantinescu, directoarea și unicul selecționar al FESTIVALULUI, nu instituții, ci impunând nume de regizori din toate generațiile, având un CE comun: talentul și recunoașterea lui publică. În acest sens, am putut urmări uneori două sau chiar trei spectacole semnate de același regizor, rațiunea fiind limpede: luam astfel cunoștință de alte și alte fațete ale regizorului invitat și de stadiul evoluției lui artistice.

Pe lângă spectacolele – multe ca număr, semnate, cum spuneam, de nume importante ale regiei românești: Cătălina Buzoianu, Mihai Măniuțiu, Andrei Șerban, Tompa Gabor, Alexandru Dabija, Victor Ioan Frunză, Vlad Masacci, Claudiu Goga, Radu Afrim, Radu Dinulescu și mai tinerii Radu Alexandru Nica, Dan Tudor, Lia Bugnar, Gianina Cărbunariu, ș.a. și, iată, chiar nume străine celebre ca Patrice Chéreau, Lev Dodin (a cărui conferință de presă de la UNITER a fost una dintre marile surprize), Tamas Ascher – directoarea Festivalului împreună cu echipa sa mică dar eficientă (Ozana Oancea, Oana Borș, Marinela Țepuș, Doina Lupu, Mirela Țugui, Pamela Pricopie, Raluca Matci, Alina Mang...) au oferit și alte

Mihai MĂNIUȚIU și Dan C. MIHĂILESCU

Foto: Sorin Radu

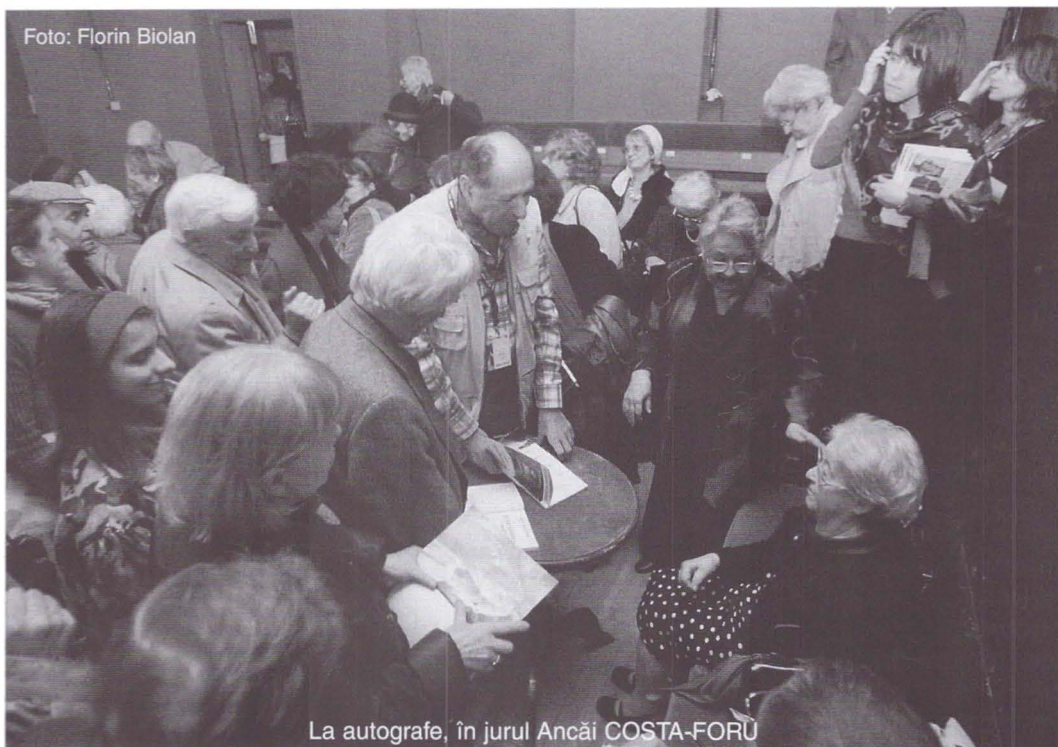
evenimente care au acompaniat fericit Festivalul: Modulul „Lansări de Carte și CD-uri“ a fost unul dintre ele, dar să nu uităm nici remarcabilele conferințe ale lui George Banu, Monique Borie, Jean Guy Lecat, cea pe tema Regiei tinere și a noii dramaturgii, sau expozițiile : cea de Scenografie a unui colosal artist, Helmut Stürmer (un adevărat eveniment artistic adus ca un bonus, un prolog fericit al Festivalului), cele ale talentaților artiști fotografi Florin Biolan și Sorin Radu și, nu în ultimul rând, un remarcabil Atelier de dramaturgie 2006, organizat de către Royal Court Theatre, UNITER și Teatrul Național din București, în colaborare cu British Council București.

În fiecare dimineață, la Teatrul ACT, invitații au fost martori și părtași la remarcabilele evenimente adiacente... Festivalului.

Prima lansare de carte a fost (cel puțin pentru mine, dar, cum am observat, și pentru alții, și o extrem de plăcută revedere cu autoarea, după mai bine de treizeci de ani) cea a volumului intitulat atractiv *Actori români – societari la Comedia Franceză* a eminenței cercetătoare Anca Costa-Foru. Despre carte s-a exprimat elogios criticul Andrei Mihalache, subliniind seriozitatea, rigoarea și simțul precis al limbii române, calități pe care autoarea le-a dovedit mereu în lunga și eficienta ei muncă de cercetător și istoric de teatru la Institutul de Istoria Artei.

Cartea Ancăi Costa-Foru este un model de profesionalism în abordarea unei teme de o asemenea importanță. Autoarea comentează documente de mare însemnătate, unele aduse din biblioteci pariziene sau din arhive particulare și reușește să descrie, cu farmec, traseele artistice ale unor actori români care au intrat, prin talentul și seriozitatea lor, în marea lume artistică europeană, încă din secolul XIX... Ea îi așază alături, pe bună dreptate, pe Jean Yonnel, Eduard De Max,

Foto: Florin Biolan

La autografe, în jurul Ancăi COSTA-FORU

Maria Ventura sau Elvira Popescu, Alice Cocea, Jenica Atanasiu, de pildă, de Sarah Bernhardt, Jean Cocteau, Antonin Artaud, Charles Dullin...

În cuvântul său, distinsa doamnă Anca Costa-Foru a vorbit, cum nu se poate mai frumos, despre destinul fericit până la urmă, a acestor materiale prețioase strânse de ea de-a lungul vieții și care ar fi rămas, vai, într-un sertar sau s-ar fi pierdut, dacă oameni de carte și de suflet nu ar fi hotărât că ele merită să stea între copertele unui volum, de care se bucură și ea, dar se vor bucura și generațiile care vin după noi...

O altă lansare a fost dedicată unui prieten al nostru, al tuturor criticilor și teatraliștilor trecuți de 30 de ani... Este vorba de cartea intitulată *Cronici teatrale. (1990–2000)* a regretatului critic Victor Parhon, apărută sub îngrijirea fratelui său, criticul Ion Parhon, sub aceeași egidă generoasă a Fundației „Camil Petrescu”, ca supliment al revistei *Teatrul azi*.

Au vorbit despre carte – și, încă mai mult, despre autorul ei – Ion Parhon, criticul Mircea Morariu și subsemnata. S-a subliniat rigoarea, rafinamentul, dragostea acestui împătimit al teatrului care a fost, fără nici o îndoială, Țucu Parhon, dar și exigența unui diagnostician precis. El a fost un critic inteligent, un estetik, un artist el însuși, cu un perfect simț al valorilor, un adevărat cavalier al lumii teatrale, un mare și sincer iubitor al artiștilor creatori, căroră el le-a închinat viața, până în ultima ei clipă. Și, un fapt ce nu trebuie uitat, acest om, acest artist a fost de o verticalitate de neclintit în raport cu lumea comunistă, a scris întotdeauna numai ce-a gândit, refuzând orice compromis cu mai marii vremii... și cu cenzura, oribila cenzură... Au fost de față, emoționați, fiul și sora lui Victor Parhon, precum și criticul Mariana Ciolan, cea care a cules cartea.

O altă lansare cu ecouri dintre cele mai plăcute a fost cea a 9 CD-uri dedicate unui remarcabil regizor și pedagog: Valeriu Moisescu. Nouă ore de mărturie și

mărturisiri despre viața și munca lui în peste 40 de ani de activitate neîntreruptă. Proiectul, ambițios, a putut fi finalizat datorită unei fericite colaborări cu Societatea Română de Radiodifuziune, reprezentată de Costin Manoliu, producătorul și principalul realizator al Proiectului, al cărui „regizor“, ca să zic așa, a fost cunoscutul om de radio Cristian Munteanu. Timp de o oră am ascultat mărturiile emoționante ale unor foști studenți ai maestrului Valeriu Moisescu, actori, critici, scenografi și regizori din toate generațiile: Virgil Ogășanu, Silviu Purcărete, Irina Petrescu, Marina Constantinescu, Rodica Tapalagă, George Ivașcu, Valeriu Grama, Claudiu Goga, Ioan Ieremia și alții, mulți la număr... El însuși a făcut câteva mărturisiri pline de miez și marcate de fină sa ironie și autoironie...

O carte mult așteptată a fost și cea despre Mihai Măniuțiu, semnată de Dan C. Mihăilescu și intitulată, inspirat, ca de altfel și ideea cărții (Ed. Idea Design&Print din Cluj), *Dansând pe ruine*. Necazul cel mare al autorului s-a dovedit până la urmă a fi coperta, care nu anunță, cum s-ar fi convenit, cu litere de-o șchioapă, numele regizorului omagiat prin acest volum-album, de altfel foarte reușit și din punct de vedere grafic. Criticul a reușit să încânte auditoriul, ca de obicei, oferind amănunte despre istoria acestei apariții editoriale, dar și trecând în revistă, succint, spectacolele despre care a scris în eseul dens, admirabil (tradus și în limbile engleză și franceză) și exact, o adevărată mărturie de expert asupra muncii artistice a unuia dintre cei mai importanți regizori români – artist creator cu o putere de muncă și de concentrare extraordinară. Cartea „dă samă“ despre mari, de neuitat spectacole-reper, ca *Experimentul Iov*, *Richard III*, *Electra*, *Medeea*, *Woyzeck*, *Perșii*, *L'Oubli*, *Dr. Faustus*, *Omor în catedrală*, despre actorii preferați, între care un loc aparte ocupă Marian Râlea, dar și considerații de mare precizie și finețe despre eseurile și scrierile lui Măniuțiu, fin analist al relației complexe și complicate a actorului cu regizorul, cu scena, cu textul, cu publicul... dar și probleme de tehnică teatrală, precum mișcarea scenică, vorbirea, ritmul, frazarea, plastica gestuală, improvizația, armonia... adevărate pledoarii ale specialistului pentru reinvestirea Actorului cu autointegratoarea sa dimensiune originară.

Mihai Măniuțiu a dezvăluit câteva, nu multe, secrete ale nașterii acestei cărți ce va ajunge cu el peste hotare, însoțind, fericit, spectacolele care pleacă în turnee...

Au fost, de asemenea, așteptate cu imens interes două cărți apărute la Cluj (Ed. Efes) nu de mult, sub coordonarea prof. Liviu Malița, decanul Facultății de Teatru clujene. Titlurile: *Cenzura în teatru. Documente 1948–1989* și *Viața teatrală în și după comunism* sunt, să recunoaștem, incitante, așa cum ne-a făcut să înțelegem și criticul Marian Popescu, într-o lungă, densă și binevenită prezentare. Documente de arhivă, procese-verbale, interviuri, mărturii despre cenzorii, unii de-a dreptul tâmpiți, alții doar prudenți sau răuvoitori, spectacole vizionate de nenumărate ori, cenzurate cu mare grijă, sau chiar interzise, lașități, nu puține, ale artiștilor din toate categoriile, sau doar un oportunism și o resemnare greu de calificat, fac din aceste apariții cărți de imens interes pentru acum și pentru viitor.

Autorii – mulți la număr, unii foarte tineri viitori teatrologi, se pare – secundați atent de dașcălii lor, printre care îi găsim pe Anca Măniuțiu, Miruna Runcan sau Cristian Buricea-Mlinarcic, trec în revistă și teatrele independente născute după '89 prin grija și interesul unor oameni de teatru autentici. Volumele merită a fi citite cu atenție și comentate pe larg în paginile revistelor de cultură, pentru ca vârstnicii să nu uite și tinerii să afle ce a fost în România în anii comunismului, cum s-a lucrat în teatre și să prețuiască, poate, cine știe, libertatea de care se bucură azi.

Au fost dimineți pline, fericite, în care am simțit cu toții că, dincolo de scenă, există încă, puternică și falnică, ea, CARTEA, fără de care și teatrul ca spectacol ar fi mult, mult mai sărac... Să n-o uităm, așadar...